

Kvartals- rapport

2. kvartal 2026

Tema:
Klimaendringer og global uro forsterker usikkerheten i
verdikjeden for mat og drikke

Innhold

1 Innledning	3
2 Konjunktorene	4
3 Kostnadsbildet	7
4 Den internasjonale situasjonen	9

Foto: Hans Fredrik Asbjørnsen

1. Innledning

Andre kvartal 2026 var preget av avtakende prisvekst på mat og alkoholfrie drikkevarer, både i Norge og hos flere av våre viktigste handelspartnere. Samtidig har rentenivået i mange land holdt seg høyt, og geopolitisk uro skaper fortsatt usikkerhet knyttet til handel, energi og råvaremarkeder.

For norske mat- og drikkebedrifter er kostnadsnivået fortsatt høyt, og rentene ligger historisk høyt sammenlignet med perioden før pandemien. Internasjonale konflikter påvirker råvaremarkeder, energipriser og transportkostnader. I tillegg bidrar Sveriges reduksjon i matmomsen til større prisforskjeller mellom Norge og Sverige, noe som kan forsterke utfordringene knyttet til grensehandel.

I Norge utviklet økonomien seg moderat gjennom kvartalet. Lavere inflasjon og høy lønnsvekst har styrket husholdningenes kjøpekraft, og medlemsbedriftene i NHO Mat og Drikke vurderer markedssituasjonen som relativt god, selv om nettotallet falt fra 27 til 23 prosent. Forventningene til de kommende månedene er imidlertid

mer forsiktige, og det er netto flere bedrifter som venter en forverring enn en bedring. Konflikten i Midtøsten bidrar til usikkerheten: I mai oppga 87 prosent av bedriftene at de var negativt berørt.

Mat- og drikkenæringen er en av Norges største fastlandsindustrier og spiller en sentral rolle for verdiskaping, sysselsetting og matberedskap i hele landet. I en tid med stor global uro og mer krevende klimatiske forhold blir betydningen av en konkurransedyktig norsk matindustri stadig viktigere. Skal næringen fortsette å investere, skape arbeidsplasser og bidra til norsk matberedskap, er det avgjørende med rammevilkår som styrker konkurransekraften og legger til rette for videre utvikling.

Petter Haas Brubakk,
Administrerende direktør i NHO Mat og Drikke

DIGITAL VERSJON

[Her kan du lese den digitale versjonen av Kvartalsrapporten](#)

2. Konjunktorene

Norsk økonomi utviklet seg moderat gjennom andre kvartal 2026. Selv om aktiviteten fortsatt holdes tilbake av et høyt rentenivå og økte levekostnader de siste årene, er det flere tegn til at husholdningenes økonomiske situasjon gradvis er blitt bedre. Lavere inflasjon enn tidligere og en høy lønnsvekst har bidratt til å styrke kjøpekraften, noe som har gitt støtte til etterspørselen i økonomien. Samtidig preges utviklingen fortsatt av usikkerhet knyttet til den internasjonale økonomien og ikke minst til den geopolitiske situasjonen.

Tall fra næringslivets økonomibarometer viser at markeds-situasjonen for bedriftene i mat- og drikkenæringen fortsatt vurderes som relativt god (figur 1). Det er likevel verdt å merke seg at nettotallet falt fra 27 prosent i første kvartal til 23 prosent i andre kvartal. Resultatene fra den kvartalsvise undersøkelsen til NHO peker likevel på at aktivitetsnivået i næringen er forholdsvis stabilt. Dette må ses i sammenheng med at etterspørselen etter dagligvarer og andre nødvendighetsvarer normalt er mindre konjunkturfølsom enn mange andre deler av økonomien. Samtidig er det forskjeller innad i næringen når det kommer til den økonomiske situasjonen, både mellom ulike bedrifter og bransjer.

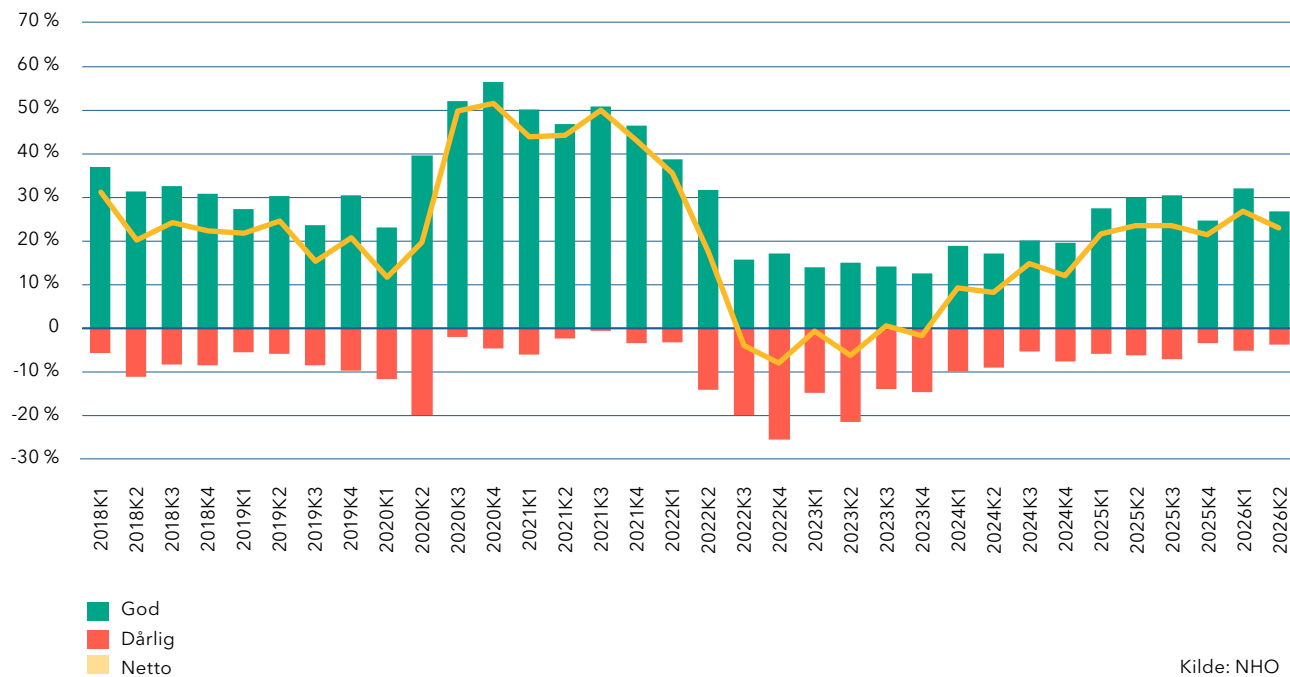
Ser man på markedsutsiktene, altså forventningene til utviklingen de kommende seks månedene, er det større skepsis blant medlemsbedriftene i NHO Mat og Drikke (figur 2). Fortsatt er det netto flere bedrifter som venter en forverring enn en bedring. Flertallet venter vel å merke en uendret situasjon, men det virker fortsatt som om bedriftene har en viss skepsis til den framtidige situasjonen. Samlet tegner dette et bilde av et marked som oppleves som stabilt her og nå, men der utsiktene fremover er beheftet med betydelig usikkerhet. Høye renter, kostnadsvekst og internasjonal uro bidrar til at mange bedrifter fortsatt er forsiktige i sine vurderinger av den videre utviklingen.

Husholdningenes konsummønster understøtter bildet av en økonomi preget av moderat, men stabil aktivitet (figur 3). Tjenestekonsumet har økt betydelig siden pandemien og lå på et historisk høyt nivå gjennom andre kvartal 2026. Varekonsumet har utviklet seg svakere, men viser samtidig tegn til bedring sammenlignet med nivåene i 2023 og deler av 2024. Samlet tyder dette på at husholdningenes etterspørsel fortsatt er relativt stabil, til tross for at rentenivået fortsatt er høyt.

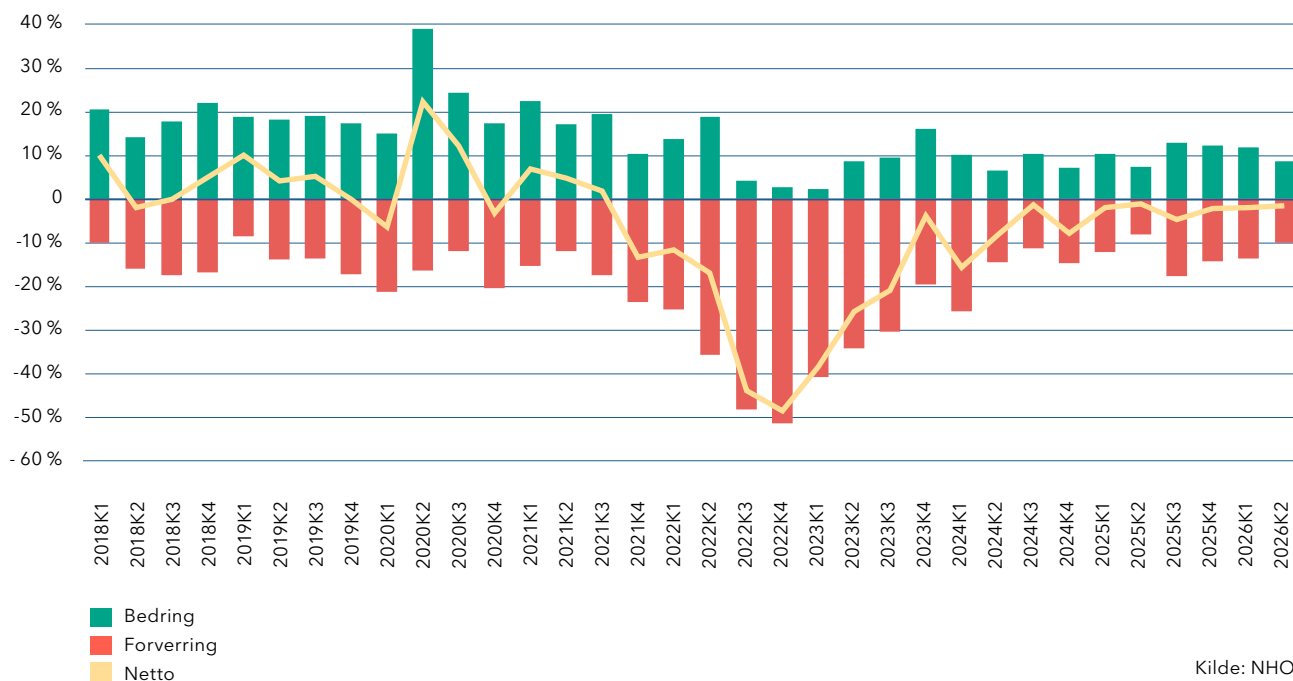
Arbeidsmarkedet bidrar også til å holde aktiviteten oppe. Sysselsettingen er fortsatt høy, samtidig som arbeidsledigheten har holdt seg på et relativt lavt nivå i historisk sammenheng. Dette har i noen grad bidratt til å stabilisere inntektsgrunnlaget for husholdningene og understøtter etterspørselen etter varer og tjenester.

Samlet sett bekrefter andre kvartal at norsk økonomi fortsatt befinner seg i en periode med moderat vekst. Medlemsbedriftene i NHO Mat og Drikke rapporterer om en positiv markedsituasjon, samtidig som husholdningenes konsum holder seg oppe. Forventningene fremover er imidlertid mer forsiktige enn vurderingen av dagens situasjon, noe som gjenspeiler at både bedrifter og husholdninger fortsatt påvirkes av høye renter og usikkerhet knyttet til den videre økonomiske utviklingen.

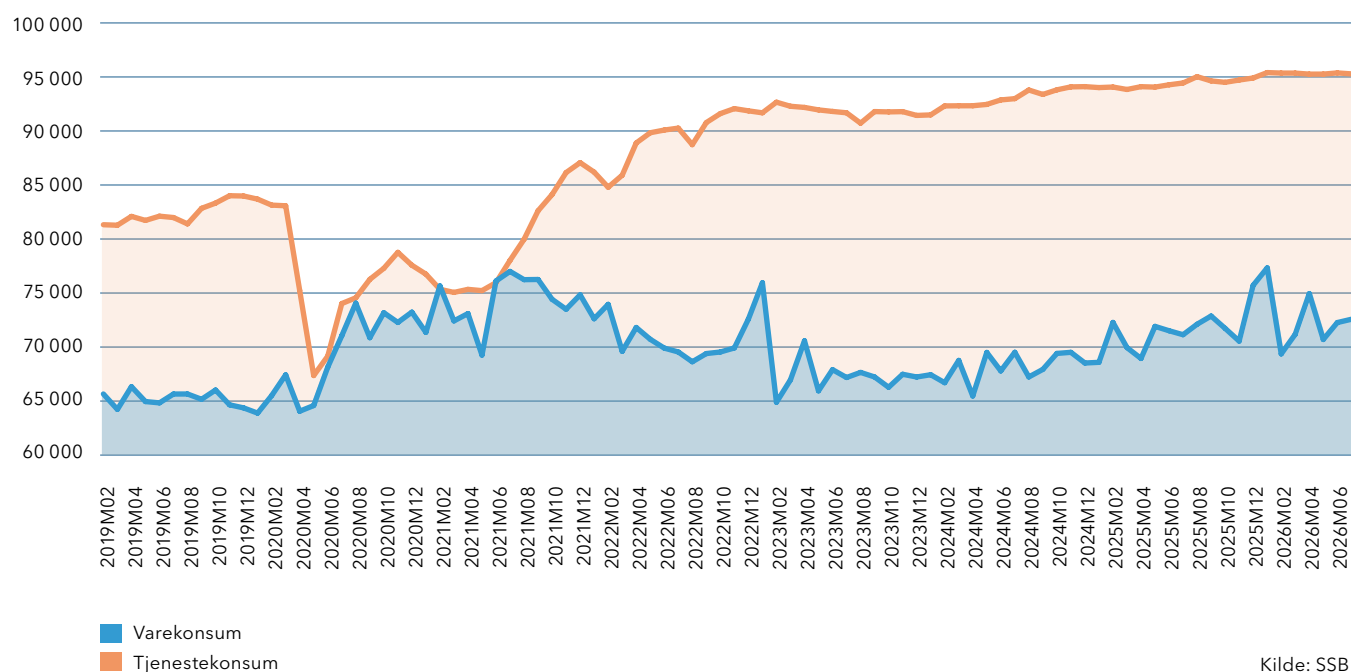
Figur 1: Markedssituasjon

Figur 2: Markedsutsikter

Figur 3: Husholdningenes konsum av varer og tjenester
Faste 2023-priser, sesongjustert (mill.kr)

3. Kostnadsbildet

Kostnadsbildet for mat- og drikkenæringen var fortsatt krevende gjennom andre kvartal 2026. Selv om enkelte kostnadsdrivere har avtatt noe siden de høye nivåene i 2022 og 2023, ligger sentrale komponenter som finansierings-, lønns- og importkostnader fortsatt på et høyt nivå historisk sett. Internasjonal uro bidrar samtidig til begrenset forutsigbarhet for mange bedrifter.

Rentenivået forble høyt gjennom andre kvartal (figur 4): Norges Bank økte styringsrenten til 4,25 prosent i mai og holdt den uendret i juni. Dette gir bedriftene fortsatt høye finansieringskostnader sammenlignet med nivåene før renteoppgangen startet i 2021. Samtidig demper de høye rentene etterspørselen i økonomien og husholdningenes kjøpekraft.

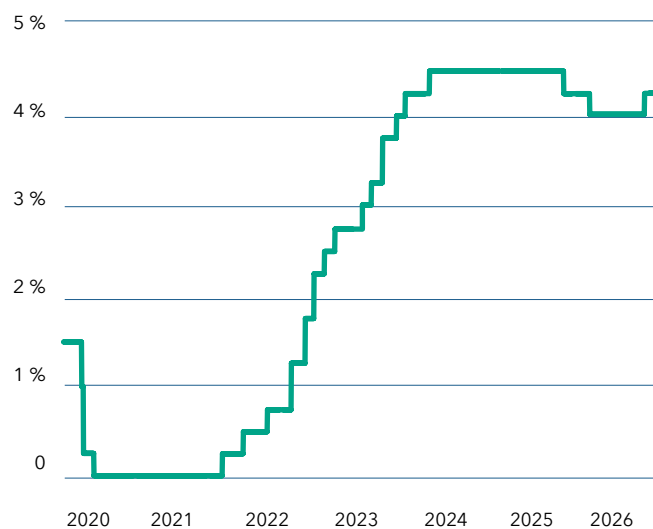
FAOs internasjonale matprisindeks viser at det globale prisnivået på matvarer fortsatt ligger over nivåene før pandemien, til tross for en betydelig nedgang fra toppnivåene i 2022 (figur 5). Utviklingen de siste årene må ses i sammenheng med geopolitisk uro, forstyrrelser i globale forsyningskjeder og svakere jordbruksproduksjon i flere sentrale produsentland. Ekstremvær, herunder tørke og flom, har også påvirket produksjonen av flere jordbruksråvarer og bidratt til økt usikkerhet i de globale matvaremarkedene.

FAO anslo i en rapport fra 2025 at naturkatastrofer påførte det globale landbruket samlede tap på om lag 3,26 billioner amerikanske dollar (USD) i perioden 1991-2023.¹ Dette tilsvarer et gjennomsnittlig tap på 99 milliarder USD per år i perioden. Slike hendelser reduserer avlinger og råvaretilgang og bidrar til økte prissvingninger i internasjonale markeder. Klimaendringer forventes derfor i økende grad å påvirke både produksjon og prisutvikling på matvarer i årene som kommer. Dette vil også kunne påvirke norsk matvareproduksjon, enten direkte i form av ekstremvær, eller indirekte gjennom internasjonal råvareknapphet og tilhørende prisøkninger.

Utviklingen i kronekursen har også stor betydning for kostnadsbildet i mat- og drikkenæringen. Målt ved den importveide kursindeksen (I44) har kronen svekket seg betydelig siden 2021, selv om utviklingen har vært noe mer stabil den siste tiden (figur 6). En svak krone bidrar til å øke kostnadene på importerte råvarer, ingredienser, emballasje, maskiner og andre innsatsfaktorer. Selv om enkelte internasjonale råvarepriser har falt de siste årene, kan effekten av dette i mange tilfeller bli motvirket av en svakere kronekurs. Gjennom første halvår i 2026 har kronekursen styrket seg noe, etter en lengre periode med svært svak kronekurs.

Samlet sett har kostnadssituasjonen fortsatt vært krevende gjennom andre kvartal 2026. Selv om flere kostnadsdrivere har utviklet seg mer positivt enn i perioden med den kraftigste prisveksten, er kostnadsnivået fortsatt høyt i et historisk perspektiv. Høye renter, en svak krone og vedvarende usikkerhet i internasjonale råvaremarkeder bidrar til at mange bedrifter fortsatt opplever press på lønnsomheten.

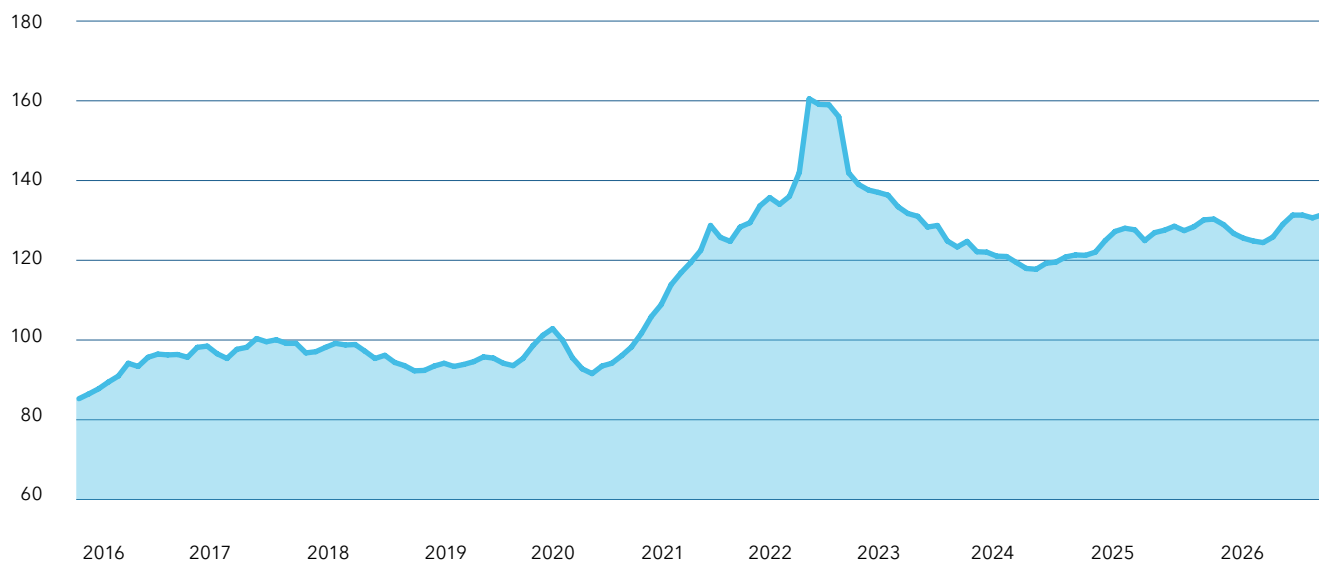
Figur 4: Styringsrente

Kilde: Norges Bank

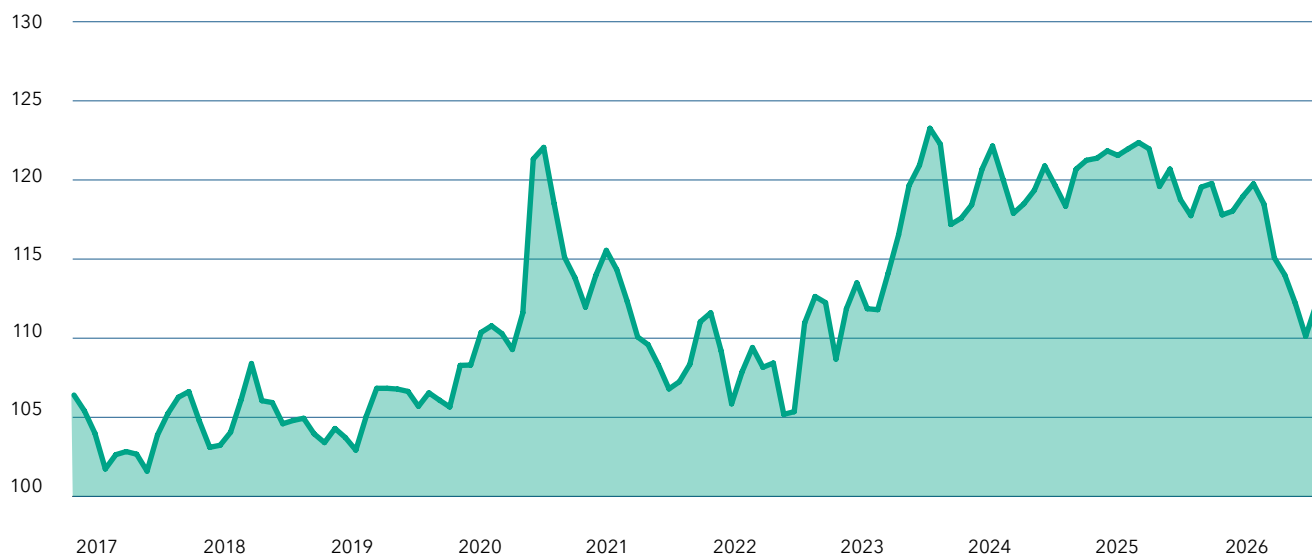
¹ FAO (2025): [The Impact of Disasters on Agriculture and Food Security 2025 - Digital solutions for reducing risks and impacts](#)

Figur 5: Matprisindeks
2014-2016 = 100

Kilde: Food and Agriculture Organization

Figur 6: Importveid kursindeks (I44)*

*Importveid kursindeks (I44) måler den norske kronen mot 44 av Norges viktigste handelspartnere. En stigende kurve viser en svakere krone, mens en fallende kurve viser en sterkere krone.

Kilde: Norges Bank

4. Den internasjonale situasjonen

Etter flere år med svært høy prisvekst på mat og alkoholfrie drikkevarer har prisveksten falt betydelig i både EU, Sverige, Danmark og Norge (figur 7). Utviklingen peker i retning av en mer normalisert situasjon enn i årene 2022 og 2023, selv om det fortsatt er forskjeller mellom landene. Særlig Sverige skiller seg ut i andre kvartal 2026, der prisveksten på mat og alkoholfrie drikkevarer falt betraktelig. Dette må blant annet ses i sammenheng med den midlertidige reduksjonen i merverdiavgiften på matvarer som ble innført av svenske myndigheter.² For norske mat- og drikkeprodusenter er utviklingen særlig relevant fordi den bidrar til økte prisforskjeller mellom Norge og Sverige. Lavere matvarepriser i Sverige kan styrke insentivene til grensehandel og dermed svekke konkurranseevnen til norsk handel og norsk mat- og drikkenæring.

Internasjonale markeder spiller en viktig rolle for norsk mat- og drikkenæring. Mange bedrifter er avhengige av importerte råvarer, ingredienser, emballasje og andre innsatsfaktorer, samtidig som flere bedrifter også er eksportrettet. Utviklingen i internasjonale markeder påvirker derfor både kostnadsnivået og konkurransesituasjonen for norske produsenter. Selv om prisveksten på matvarer har avtatt betydelig de siste årene, er både råvaremarkeder og internasjonale verdikjeder fortsatt preget av usikkerhet etter flere år med pandemi, krig og betydelige forstyrrelser i forsyningskjeder.

Konflikten i Midtøsten bidro gjennom andre kvartal til økt usikkerhet i energi- og råvaremarkedene. For mat- og drikkenæringen er dette særlig relevant fordi utviklingen påvirker både transportkostnader, energipriser og priser på ulike innsatsvarer. Konflikten har også bidratt til å øke nettopp usikkerheten knyttet til internasjonale verdikjeder og framtidig kostnadsutvikling.

Tall fra NHOs medlemsundersøkelse i april og mai viser at konflikten i Midtøsten fortsatt påvirker store deler av mat- og drikkenæringen (tabell 1). I mai oppga 87 prosent av bedriftene at de var negativt berørt av konflikten, som er omtrent på samme nivå som i april. Kun et fåtall oppga at konflikten hadde ført til økt etterspørsel etter bedriftens produkter. Resultatene illustrerer hvordan internasjonale konflikter raskt kan få konsekvenser også for norske mat- og drikkeprodusenter gjennom høyere kostnader og større uforutsigbarhet.

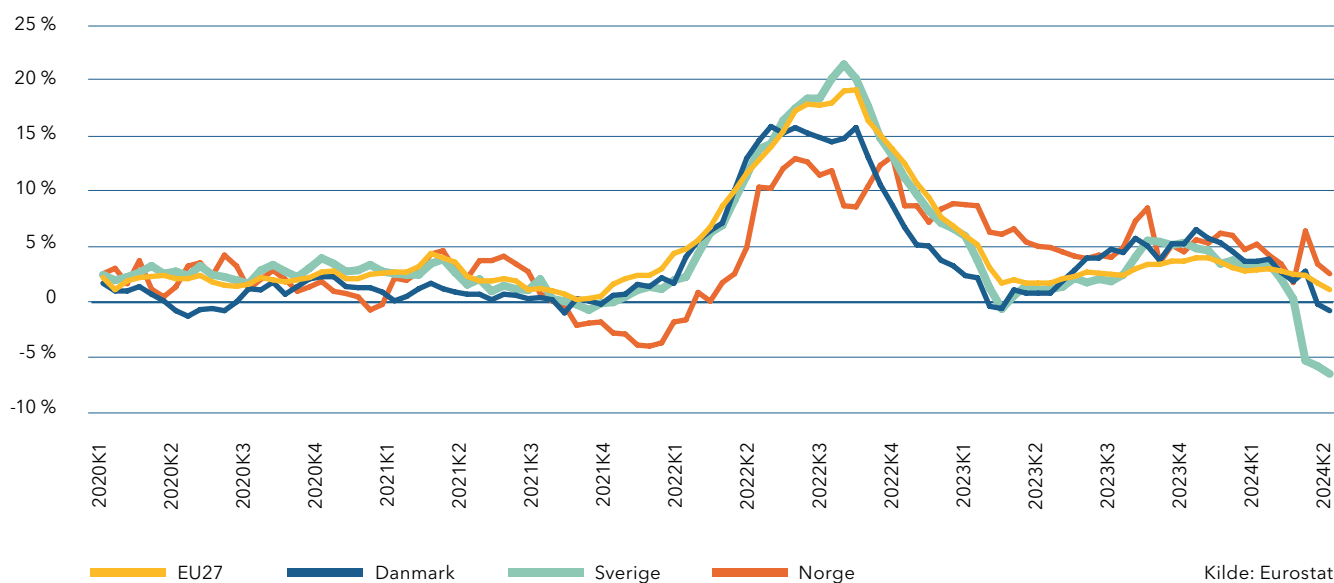
Blant bedriftene som opplever negative konsekvenser av konflikten, trekkes særlig høyere fraktkostnader, økte drivstoffkostnader og høyere priser på øvrige innsatsvarer fram som utfordringer (figur 8). Mange rapporterer også om økte energiutgifter og problemer knyttet til levering av varer og innsatsfaktorer. Selv om påvirkningen varierer mellom ulike bedrifter og bransjer, viser resultatene at internasjonale forhold fortsatt spiller en viktig rolle for kostnadsutviklingen i norsk næringsliv og i mat- og drikkenæringen spesielt.

Samlet sett var det internasjonale bildet gjennom andre kvartal preget av lavere prisvekst på mat og alkoholfrie drikkevarer, men fortsatt høy geopolitisk og økonomisk usikkerhet. For bedriftene i mat- og drikkenæringen er særlig utviklingen i energi-, råvare- og transportmarkedene viktig å følge. Erfaringene de siste årene har vist at internasjonale hendelser raskt kan påvirke råvaretilgang, kostnader, leveringssikkerhet og konkurranseforhold i norsk mat- og drikkenæring.

² [Skatteverket.se](https://skatteverket.se)

Figur 7: Harmonisert konsumprisindeks

Mat og alkoholfrie drikkevarer, 12-månedersvekst (prosent)

Tabell 1: Hvordan påvirkes din bedrift av krigen i Midtøsten?

	April 2026	Mai 2026
Sum negativt berørt	85 %	87 %
Høyere etterspørsel etter din bedrifts produkter	1 %	2 %
Annet	3 %	1 %
Påvirkes ikke	8 %	9 %
Vet ikke	4 %	4 %

Kilde: NHO

Figur 8: Konsekvenser av krig i Midtøsten

Medlemsundersøkelse mai 2026

Økte fraktkostnader	64 %
Økte drivstoffkostnader	57 %
Økte priser på øvrige innsatsvarer	56 %
Økte strøm-/energikostnader	48 %
Leveringsvansker til/fra kunder/leverandører	21 %
Påvirkes ikke	9 %
Økte finansieringskostnader	8 %
Lavere etterspørsel etter din bedrifts produkter	8 %
Vet ikke	4 %
Høyere etterspørsel etter din bedrifts produkter	2 %
Annet	1 %

Kilde: NHO

